

ANALIZA DZIAŁALNOŚCI DOMU POLSKIEGO W ŻYTOMIERZU W LATACH 2012–2016

W artykule przedstawiono analizę ilościową i jakościową funkcjonowania Domu Polskiego w Żytomierzu w latach 2012–2016. Scharakteryzowano główne kierunki działalności placówki – edukacyjny, kulturalny, społeczny i informacyjny. Ustalono, że dominującymi w działalności Domu Polskiego w ciągu ostatnich 5 lat były długotrwałe projekty edukacyjne (w szerokim rozumieniu tego słowa).

Słowa kluczowe: Dom Polski w Żytomierzu, społeczność polska Żytomierszczyzny, nauczanie języka polskiego.

Od 1999 roku w Żytomierzu działa Dom Polski im. I.J.Paderewskiego, który powstał z inicjatywy Zjednoczenia Polaków Żytomierszczyzny "Polonia" oraz Federacji Organizacji Polskich na Ukrainie przy wsparciu Stowarzyszenia "Wspólnota Polska". Placówka ta zajmuje swój nisz w różnym środowisku polskim Żytomierszczyzny. O historii powstania i działalności Domu Polskiego w okresie 1999–2013 roku czytamy w opracowaniach naukowych dr hab. S. Rudnickiego i dr I. Perszko [1; 2]. Natomiast ostatnie lata funkcjonowania placówki potrzebują dodatkowej analizy.

Celem niniejszego artykułu jest analiza porównawcza głównych kierunków działalności Domu Polskiego w Żytomierzu w latach 2012–2016. Podstawowe źródła informacji dla prowadzenia badań – strona Internetowa DP oraz inne portale polonijne, artykuły w prasie polonijnej ("Słowo Polskie", "Dziennik Kijowski"), materiały kwartalnika "Biuletyn Domu Polskiego w Żytomierzu" [3–6].

Działalność Domu Polskiego w Żytomierzu warunkowo można podzielić na dwa kierunki: działalność dochodowa oraz działalność związana z realizacją projektów niedochodowych.

Ponieważ w aspekcie prawa ukraińskiego DP działa jako Przedsiębiorstwo córka "Mój Dom" może on prowadzić działalność gospodarczą. Przede wszystkim to kursy języka polskiego dla osób ubiegających się o Kartę Polaka oraz dla młodzieży, która planuje studia wyższe w Polsce.

Natomiast, w niniejszym artykule analizować będziemy działalność związaną z realizacją projektów niedochodowych w ostatnie 5 lat.

Od 2011 roku wraz ze zmianą dyrektora DP odbyły się kardynalne zmiany w trybie jego funkcjonowania – placówka zaczęła realizować własne inicjatywy w następujących kierunkach: edukacyjny (w szerokim rozumieniu tego słowa), kulturalny, informacyjny, społeczny.

2012 rok

W 2012 roku w ramach projektów edukacyjnych startowały *Półkolonie letnie dla dzieci z nauczaniem języka polskiego "Lato z Domem Polskim"*. Podczas wakacji jesiennych realizowany został jednorazowy projekt "Jesień z Domem Polskim". Natomiast "Lato z Domem Polskim" skutecznie kontynuowano w ciągu ostatnich 5 lat – zwiększa się ilość uczestników od 25 (2012 roku) do 110 (2016 rok).

W październiku-listopadzie 2012 roku w Irszańsku i Emilczyno odbyła się I edycja *Konkursu recytatorskiego dla dzieci i młodzieży szkolnej "Te słowa istniały zawsze..."*. W okresie 2012–2016 udział w konkursie wzięło około 320 osób z 7 miejscowości obw. Żytomierskiego – Żytomierz, Malin, Nowa Borowa, Marjanówka, Emilczyno, Irszańsk, Bykówka.

Ku czci rocznic urodzin Marii Konopnickiej i Józefa Ignacego Kraszewskiego organizowano 2 konkursy literackie dla młodzieży szkolnej. Uczestnikami konkursów została młodzież z Żytomierza, Nowograda-Wołyńskiego, Dowbysza, Berdyczowa i Szepitówki. W następne lata konkursów o charakterze literackim nie organizowano.

Zapoczątkowano tradycję *spotkań tematycznych* z okazji świąt państwowych, dni uszanowania pamięci tragedii narodowych, w celu popularyzacji języka polskiego, polskiej historii, wybitnych postaci. W 2012 roku odbyło się spotkanie tematyczne w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego oraz akademii "Kwiaty wierności" ku czci pamięci ofiar zbrodni katyńskiej i tragedii smoleńskiej.

W ramach działalności kulturalnej w styczniu 2012 roku w Domu Polskim odbyło się *Spotkanie Oplatkowe dla Polaków Żytomierszczyzny z udziałem prezesa Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" śp. Longinem Komołowskim*. Spotkaniu towarzyszył występ Polskiego chóru kameralnego im. J. Zarębskiego (kierownik artystyczny – Zasłużony dla Kultury Polskiej Jan Krasowski).

W listopadzie Dom Polski organizował *"Święto Kultury Polskiej na Żytomierszczyźnie"* z udziałem zespołu "Bracia Steczkowscy" oraz polskich zespołów amatorskich z Nowograda-Wołyńskiego, Emilczyna, Marjanówki i Żytomierza.

Tego roku zapoczątkowano tradycję *Spotkań Oplatkowych dla dzieci i młodzieży*.

Wśród jednorazowych inicjatyw kulturalnych zaznaczymy wieczór pamięci Franciszka Popławskiego (Zasłużonego dla Kultury Polskiej, kierownika artystycznego zespołu "Poleskie sokoły") oraz twórczy wieczór "Świeca pamięci" z okazji 80. rocznicy urodzin poetki i tłumaczki Jarosławy Pawluk.

W 2012 i w następne lata kierunek kulturalny będzie zajmował ważne lecz nie dominujące miejsce w strukturze funkcjonowania placówki.

Działalność społeczna DP polega przede wszystkim na współpracy z ośrodkami polskimi regionu. W 2012 roku instytucja aktywnie pracowała nad

budowaniem przyjaznych i owocnych kontaktów z organizacjami polskimi poprzez angażowanie do realizacji wspólnych projektów, udział we własnych projektach i przedsięwzięciach, udostępnienie resursów DP. W ciągu 2012 roku i w następną lata aktywne kontakty DP podtrzymywał z większością (około 20) działających organizacji polskich obwodu Żytomierskiego.

Jedną z ważnych inicjatyw społecznych DP jest *akcja "Koleśda z Domem Polskim"*, która startowała w grudniu 2012 roku. W ramach "Koleśdy" DP we współpracy z lokalnymi ośrodkami polskimi rozdaje dla potrzebujących rodzin polskich świąteczne paczki żywnościowe. W ciągu 5 lat akcją objęto ponad 500 rodzin z 8 miejscowości (Marjanówka, Bykówka, Baranówka, Dowbysz, Malin, Nowa Borowa, Irszańsk, Nowy Zawód).

Działalność informacyjna DP polega na udzieleniu różnorodnych informacji telefonicznie lub bezpośrednio interesantom. Analiza tego aspektu działalności informacyjnej może być tematem odrębnego opracowania naukowego.

W 2012 roku w ramach działalności informacyjnej promującej placówkę wydano 3 numery *gazety "Gazeta Żytomierska"*. Gazeta zawierała 4 strony, drukowana była w kolorze w nakładzie 1000 egz. i rozpowszechniana w 12 rejonach obwodu Żytomierskiego. Z powodów braku resursów materialnych i ludzkich wydanie przestało istnieć.

2013 rok

W 2013 roku stratował nowy długotrwały projekt edukacyjny *"Sobotnie Kółka Twórcze dla dzieci"*. W 2013-2014 roku szkolnym uczestnikami projektu zostało 80 uczniów w wieku 7-13 lat. W ramach Kółek dzieci uczą się języka polskiego (nauczycieli – mgr Jana Kurnosowa, mgr Julia Nowicka), zwiedzają zajęcia z rysowania (nauczyciel – Anna Fedorczenko) oraz zajęcia wokalne (nauczyciel – Łarysa Bojko). Od 2016 roku odbywają się także zajęcia Kółka Teatralnego (prowadząca – Julia Bojko). Projekt cieszy się wielką popularnością wśród rodziców i dzieci – w 2016–2017 roku szkolnym Kółka odwiedza ponad 200 osób. Jednym z ważnych celów projektu jest wychowanie patriotyczne oraz zagłębienie się w polskie tradycje. Dlatego uczniowie Kółek wspólnie z nauczycielami przygotowują uroczystości z okazji świąt państwowych i religijnych. W listopadzie 2013 roku na Kółkach odbyło się uroczystości niepodległościowe pt. "Wszystko to Polska, Ojczyzna nasza!", a w grudniu spotkanie bożonarodzeniowe "Szła koleśda w noc grudniową...".

Ten rok oznajmił się jeszcze jedną długotrwałą inicjatywą – *wycieczki kulturalno-edukacyjne*. W 2013 roku odbyło się 2 wycieczki z udziałem słuchaczy kursów językowych DP do Kamieńca-Podolskiego i Memoriału ofiarom wielkiego głodu na Ukrainie.

W lipcu 2013 roku realizowano dwutygodniowy projekt edukacyjny *"Szkoła letnia języka i kultury polskiej dla młodzieży"*. Uczestnikami projektu została

młodzież w wieku 16–22 lat z obwodów Winnickiego, Chmielnickiego, Kirowogradzkiego i Żytomierskiego (łącznie 28 osób).

Kontynuowano spotkania tematyczne (2 spotkania) oraz konkurs recytatorski (w Żytomierzu, Nowej Borowej, Emilczyno).

W 2013 roku DP nawiązał współpracę z szkołą we wsi Denyszi, w której wprowadzony został język polski. Od tego momentu placówka wszechstronnie wspiera szkołę metodycznie i organizacyjnie.

W ramach działalności kulturalnej odbyło się Spotkanie Polaków Żytomierszczyzny z prezesem Stowarzyszenia "Wspólnota Polska" sp. Longinem Komołowskim. W marcu uroczyste w DP odsłonięto popersie I.J.Paderewskiego (także z udziałem Longina Komołowskiego).

W 2013 roku zapoczątkowano tradycję *Salonu Muzycznego w Domu Polskim*. Pierwszym gościem Salonu został zespół kameralny z Kijowa "Stychial", który wykonał utwory muzyczne do słów A. Mickiewicza, M. Konopnickiej oraz oryginalne aranżacji kompozycji znanego polskiego zespołu "Czerwone gitary".

W ramach uroczystości niepodległościowych z udziałem polaków obwodu w Domu Polskim odbył się koncert żytomierskiego polskiego zespołu "Polescy Soliści".

Aktywność społeczną DP stabilnie się rozwija. W 2013 roku organizowano seminarium "Społeczność polska na Żytomierszczyźnie: aktywność społeczna oraz perspektywy działalności" z udziałem prezesów organizacji polskich z Żytomierza, Radomyśla, Bykówki, Malina, Irszańska. W celu aktywizacji działalności Malińskiego Kulturalno-oświatowego Stowarzyszenia Polaków DP inicjował uroczystości 95. lecia Niepodległości Polski w Malinie.

W 2013 roku kontynuowano projekt "Kolęda z Domem Polskim".

W ramach działalności informacyjnej w 2013 roku powstała *strona internetowa Domu Polskiego* na której umieszczono informację o historii powstania placówki oraz aktualnych wydarzeniach.

W maju 2013 roku Prezydent Polski Bronisław Komorowski wręczył dla Domu Polskiego w Żytomierzu Flagę Państwową.

2014 rok

W roku 2014 skutecznie konstituowano długotrwałe projekty edukacyjne – "Sobotnie Kółka Twórcze dla dzieci", "Lato z Domem Polskim", konkurs recytatorski "Te słowa istniały zawsze" (Emilczyno, Żytomierz, Marjanówka).

W ramach uszanowania ofiar zbrodni katyńskiej zapoczątkowaną zwiedzenie Polskiego Cmentarzu Wojskowego w Bykowni. Corocznie udział w tym wyjeździe przymuje ponad 100 osób z Żytomierza, Dowbysza, Marjanówki, Nowograda-Wołyńskiego. Także odbyła się wycieczka poznawcza dla studentów Żytomierskiego Uniwersytetu Państwowego do Dowbysza.

W celu popularyzacji postaci i dzieła I. J. Paderewskiego w październiku 2014 roku organizowano spotkanie tematyczne dla słuchaczy kursów językowych oraz studentów Żytomierskiego Uniwersytetu Państwowego.

W 2013 roku aktywizowała się współpraca z Centrum Polonistyki Żytomierskiego Uniwersytetu Państwowego (dyrektor Centrum – dr doc. Natalia Misiać). Wspólnie z Centrum w DP odbyło się spotkanie tematyczne w ramach obchodów Międzynarodowego Dnia Języka Ojczystego. W październiku 2014 roku w centrum Polonistyki z inicjatywy DP odbył się Salon Poetycki "Polskie Poeci Żytomierszczyzny".

Pomocy dydaktyczne udzielono dla szkoły Denyszkowskiej i Marjanówskiej.

W ramach Salonu Muzycznego w styczniu 2014 roku Dom Polski gościł kompozytora i pianista z Polski Marcina Dominika Głucha. Odbyło się 2 koncerty – w Żytomierskim Liceum Sztuki oraz w Domu Polskim. Na koncert przybyli przedstawiciele organizacji polskich z Nowograda-Wołyńskiego i Malina. W lutym swój dorobek twórczy dla licznej publiczności z Żytomierza, Malina, Nowograda-Wołyńskiego i Andruszówki zaprezentował żytomierski polski zespół "Polescy Soliści".

Ważnym wydarzeniem kulturalno-społecznym były *uroczystości związane z 15. leciem powstania Domu Polskiego*. W obchodach uczestniczyły przedstawiciele Polonii z Żytomierszczyzny, Winnicy, Kijowa, Chmielnickiego. Przybyli goście honorowe ze Stowarzyszenia "Wspólnota Polska".

2015 rok

W roku 2015 maksymalnie rozwijały się poprzednio powstałe projekty edukacyjne. Sobotnie Kółka Twórcze zwiększyły się do 100 uczniów. W ciągu roku na Kółkach odbyło się 7 uroczystości, m.in. Święto wiosny, Święto ostatniego dzwonka, Uroczystość Dnia Niepodległości Polski i Spotkanie Opłatkowe.

Poszerzył swoją geografie konkurs recytatorski, który w 2015 roku odbył się w Malinie, Nowej Borowej, Marjanówce, Emilczyno i Żytomierzu.

W projekcie "Lato z Domem Polskim" w 2015 roku uczestniczyło ponad 60 uczniów.

W ramach działalności edukacyjnej w 2015 roku odbyło się 11 spotkań tematycznych, m.in. spotkanie tematyczne w ramach Narodowego Dnia Pamięci Żołnierzy Wyklętych, dnia pamięć ofiar zbrodni katyńskiej, uroczystości majowe i niepodległościowe, spotkania tematyczne dot. wybuchu II wojny światowej i inne.

W ramach współpracy z Centrum Polonistyki odbyło się 2 spotkania tematycznych popularyzujących postaci i dzieło J. I. Kraszewskiego i I. J. Paderewskiego.

Organizowano 7 wycieczek kulturalno-edukacyjnych – do Malina, Berdyczowa, Krzemieńca, Dubno, Polskiego Cmentarza Wojskowego w Bykowni oraz Memoriału Ofiarom Wielkiego Głodu.

Wśród nowych inicjatyw Domu Polskiego w 2015 roku szczególne miejsce zajmuje projekt *"Igrzyska Polonijne dla młodzieży szkolnej"*, które odbyły się w Dowbyszu z udziałem 180 uczniów z 7 miejscowości – Dowbysz, Marjanówka, Bykówka, Czerwone Chatki, Kamienny Bród, Jawne, Pierszotrawieńsk.

W ramach Salonu Muzycznego w Domu Polskim odbyło się 2 koncerty: Twórczy wieczór Łarysy Bojko "Muzyka barw" oraz koncert zespołu "Stychial" z Kijowa.

W 2015 roku zapoczątkowano tradycję *"Spotkań dla Seniorów"* z okazji świąt państwowych i religijnych. W listopadzie w ramach obchodów Dnia Niepodległości Polski odbyło się pierwsze takie spotkanie z udziałem znanych i szanowanych ludzi, które od wielu lat pracują na rzecz odrodzenia i rozwoju polskości.

2016 rok

W działalności edukacyjnej dominującym pozostaje projekt "Sobotnie Kółka Twórcze", który odwiedza ponad 200 uczniów w wieku 7–14 lat. W ramach Kółek działają odrębne projekty: *Dziecięcy zespół wokalny "Kwiaty"* (kierownik artystyczny – Łarysa Bojko), *Kółko Teatralne Domu Polskiego* (kierownik – Julia Bojko). Zespół "Kwiaty" liczy 23 osoby i wykonuje polskie pieśni patriotyczne, ludowe, dziecięce, kolędy – łącznie ponad 50 piosenek w języku polskim. Kółko Teatralne odwiedza 30 uczniów. W listopadzie 2016 roku Kółko uczestniczyło w Przeglądzie małych form teatralnych w Barze.

W ciągu roku na Sobotnich Kółkach Twórczych odbyło się 11 imprez: szkolenia poetyckie, szkolenia pisankarskie, konkurs piękności "Polska Wiosna 2016", uroczystości ostatniego dzwonka, Dnia Niepodległości Polski, 2 konkursy plastyczne "Pocztówka do Dnia Niepodległości Polski" oraz "Pocztówka Bożenarodzeniowa", konkurs intelektualny "11 listopada – nie łatwym był ten szlak", Spotkanie Opłatkowe.

"Lato z Domem Polskim" w 2016 roku miało 4 edycje z udziałem ponad 100 uczniów.

Jak i w poprzednim roku w 5 miejscowościach kontynuowano konkurs recytatorski. Kontynuowano Igrzyska Polonijne dla młodzieży szkolnej w Dowbyszu.

Organizowano 9 wyjazdów kulturalno-edukacyjnych do Malina, Dowbysza, Krzemieńca, Dubno, Berdyczowa, Kóryłowki, Chmielnika, Polskiego Cmentarza Wojskowego w Bykowni oraz Memoriału Wielkiego Głodu w Kijowie.

Odbyło się 2 spotkania tematycznych w ramach uszanowania ofiar zbrodni katyńskiej, i 2 spotkania z okazji Narodowego Święta Niepodległości Polski.

Dla młodzieży szkolnej organizowano *konkurs intelektualny "Polonista-intelektualista"*, w którym uczestniczyło 16 osób. We współpracy ze Studenckim Klubem Polskim (prezes – Walentyna Jusupowa) organizowano konkurs "Kim jesteśmy?" w ramach obchodów Narodowego Święta Niepodległości Polski.

W 2016 roku przy wsparciu Domu Polskiego wprowadzono nauczanie języka polskiego w żytomierskiej szkole nr 10. Placówka nadała szkole niezbędne materiały dydaktyczne, podręczniki, słowniki, zeszyty robocze. Kontynuowano współpracę ze szkołą Denyszowską.

W 2016 roku Dom Polski odbyło się 3 imprezy o charakterze kulturalnym – Spotkanie Wielkanocne dla Seniorów, koncerty zespołu "Stychial" oraz uroczystości Dnia Niepodległości Polski z udziałem przedstawicieli Polonii Żytomierszczyzny.

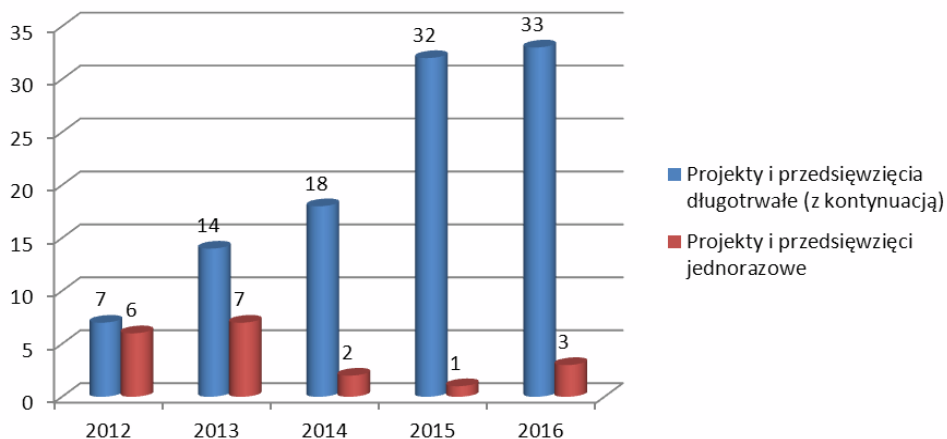
Działalność społeczna realizowana była przeważnie przez kontakty z ośrodkami polskimi, ich udział w imprezach Domu Polskiego oraz realizacja wspólnych projektów.

W ramach działalności informacyjnej zapoczątkowano polskojęzyczne wydanie *kwartalnika informacyjnego "Biuletyn Domu Polskiego"*. W ciągu 2016 roku ukazało się 4 numery Biuletynu. Format biuletynu A5, ilość stron – 12, nakład – 100 egz.

Analiza wskaźników ilościowych realizowanych w ciągu 5 lat projektów i przedsięwzięć (diagram 1) wyraźnie pokazuje na ilokrotny wzrost aktywności placówki – z 13 inicjatyw w 2012 roku do 36 w 2016. Jednocześnie obserwujemy tendencję zwiększenia projektów długotrwałych, mających kilka letnią kontynuację i wyraziste zmniejszenie projektów jednorazowych.

Właśnie skupienie się na inicjatywach długotrwałych, cyklicznie powtarzających się pozwoliło na prawie dwukrotne zwiększenie ilości realizowanych projektów i przedsięwzięć w latach 2015–2016. Z drugiej strony stabilność tych lat (prawie jednakowy wskaźnik ilościowy) niestety może wskazywać na brak nowych pomysłów co z kolei może spowodować spadek aktywności badanej placówki w przyszłości.

Diagram 1. Dynamika ilościowa realizowanych protetyków i przedsięwzięć Domu Polskiego w latach 2012–2016

Analiza merytoryczna działalności Domu Polskiego ostatnich 5 lat wskazuje na wyrazistą dominację projektów edukacyjnych i kulturalno-edukacyjnych. Odbiorcami tych inicjatyw są w większości dzieci, młodzież szkolna i studencka. Jednocześnie, chcemy podkreślić że beneficjentami działalności placówki są osoby w wieku od 6 do ponad 90 lat.

Reasumując, możemy stwierdzać, że w ciągu 5 lat Dom Polski w Żytomierzu cechował się wysokim poziomem aktywności poprzez realizację projektów o charakterze edukacyjno-kulturalnym, społecznym i informacyjnym. Placówka zainicjowała i realizowała ponad 100 projektów i przedsięwzięć długotrwałych (kontynuowanych, cyklicznie się powtarzających się) oraz około 20 inicjatyw jednorazowych.

Naszym zdaniem potencjał Domu Polskiego niewątpliwie pozwala na dalszy jakościowy rozwój już istniejących projektów oraz pokonanie nowych wyzwań na rzecz popularyzacji języka polskiego, polskiej kultury i historii.

Bibliografia

1. Рудницький С. В. Інформаційно-аналітичне видання "Полонія Житомирщини" / Першко І. О., Сипченко І. В., Рудницький С. В., Новицька Ю. Й.— Житомир, ПП Котвицький, 2007.— 208 с.
2. Perszko I. Dom Polski im. Ignacego Jana Paderewskiego w Żytomierzu: historia i współczesność / I. O. Першко // Українська полоністика.— 2013.— Вип. 10.— S. 106–113.
3. Biuletyn Domu Polskiego w Żytomierzu.— Żytomierz, 2016.— Nr 1–4.— 12 s.
4. Dom Polski [Електронний ресурс] : – Режим доступу: www.dompolski.zt.ua (дата звернення 20. 02. 2017).
5. Dziennik Kojowski [Електронний ресурс] : — Режим доступу: www.dr.com.ua (дата звернення 18. 02. 2017).
6. Słowo Polskie [Електронний ресурс] : — Режим доступу: www.wizyt.net (дата звернення 18. 02. 2017).

Ірина Першко. Аналіз діяльності Польського дому в Житомирі у 2012–2016 роках.

У статті представлено кількісний і якісний аналіз функціонування Польського дому в Житомирі у 2012–2016 роках. Охарактеризовано головні напрямки діяльності інституції: освітній, культурний, суспільний та інформаційний. Установлено, що домінуючими в діяльності Польського дому протягом останніх 5 років були довготривалі освітні проекти.

Ключові слова: Польський дім у Житомирі, польська громада Житомищини, вивчення польської мови.

Iryna Pershko. Analysis of the Polish House activity in Zhytomyr in 2012–2016.

The qualitative and quantitative analysis of the Polish House functioning in Zhytomyr in 2012–2016 is represented in the article. The main activities of the institution such as educational, cultural, social and informational are characterized. It is proved that the dominant activity of the Polish House for the last 5 years has been long-term educational projects.

Keywords: Polish House, the Polish community of Zhytomyr region, learning Polish language.